

Kabinetsappreciatie CVM-rapporten Bulgarije/Roemenië

1. Inleiding

Op 23 juli jl. presenteerde de Europese Commissie haar halfjaarlijkse voortgangsrapporten in het kader van het bij de toetreding van Bulgarije en Roemenië tot de Europese Unie ingestelde coöperatie- en verificatiemechanisme (CVM). Daarin doet de Commissie verslag van de verdere voortgang die deze landen, na hun toetreding op 1 januari 2007 hebben gemaakt in relatie tot een aantal maatregelen die de Commissie heeft genomen bij de toetreding, en in relatie tot de aandachtspunten zoals vastgesteld op basis van de CVM-interim voortgangsrapporten van 4 februari 2008. Per brief van 29 juli jl. zijn deze rapporten, samen met een eerste reactie daarop, Uw Kamer toegegaan.

De Commissie besloot tot instelling van het CVM in december 2006 (bij Commissie-besluiten C 2006/6569 en C 2006/6570), op basis van het Toetredingsverdrag (Akte, artikel 38; JBZ-vrijwaringsclausule), met het oog op een aantal na toetreding benodigde verdere hervormingen in beide landen op het gebied van Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ). Deze benodigde verdere hervormingen zijn gespecificeerd in de vorm van een zes- en viertal ijkpunten voor Bulgarije, respectievelijk Roemenië, welke betrekking hebben op de verdere hervorming van het justitiële stelsel en op de bestrijding van corruptie, alsmede voor Bulgarije op de georganiseerde misdaad.

Aan de hand van de ijkpunten heeft de Commissie eerder op 9 juli 2007 en 4 februari 2008 verslag uitgebracht van de gemaakte voortgang in beide landen. Bij het opstellen van de voorliggende derde rapportage heeft de Commissie zich gebaseerd op rapportages zoals aangeleverd door beide landen. Vervolgens is deze informatie geverifieerd aan de hand van informatie van diplomatieke vertegenwoordigingen van de Commissie, alsook de lidstaten in de beide landen en non-gouvernementele organisaties. Daarnaast vormden de missies van de onafhankelijke deskundigen uit de lidstaten, waaronder een Nederlandse expert, en de experts van de Commissie, een belangrijke bron van informatie.

De Commissie kan op grond van het Toetredingsverdrag indien nodig vrijwaringsmaatregelen instellen op JBZ-terrein. Concreet betekent dit schorsing, overeenkomstig de in de Gemeenschapswetgeving vervatte voorwaarden, van de verplichting voor de lidstaten om vonnissen en gerechtelijke uitspraken - zoals Europese aanhoudingsbevelen - uit beide landen te erkennen en uit te voeren. Voorts kan de Commissie op basis van haar mandaat maatregelen nemen ten aanzien van de besteding van EU-fondsen. Sancties afgezien van vrijwaringsmaatregelen zijn strikt genomen geen onderdeel van het CVM, en moeten worden besproken in de daarvoor aangewezen, reguliere Raadsformaties.

2. Conclusies en aanbevelingen Europese Commissie

Gebaseerd op de rapportage van de Commissie, zal hieronder voor elk van de twee landen per ijkpunt aangegeven worden wat de belangrijkste conclusies en aanbevelingen (m.b.t. het verdere proces) van de Commissie zijn. Daarnaast volgen voorbeelden van Nederlandse ondersteuning ten behoeve van de verschillende ijkpunten. Bulgarije heeft aangegeven het rapport serieus te nemen, objectief te achten en om te zullen zetten in concrete actie. Roemenië omschrijft het rapport als objectief en met name de kritiek richting het Roemeense parlement wordt door degenen die het CVM nauwgezet volgen breed gedragen.

Bulgarije

Bulgarije heeft voortgang gemaakt met institutionele en procedurele hervormingen. Deze hebben echter onvoldoende geleid tot concrete resultaten in de strijd tegen georganiseerde misdaad en corruptie. Voortgang van de hervormingen en het bereiken van concrete resultaten zijn derhalve thans noodzakelijk.

Ijkpunt 1: Wijziging van de grondwet om alle dubbelzinnigheid weg te nemen ten aanzien van de onafhankelijkheid en verantwoordingsplicht van het justitieel apparaat.

Formeel gezien heeft Bulgarije voldaan aan de eisen verwoord in dit ijkpunt. Zoals geconcludeerd in het voortgangsrapport uit 2007 heeft Bulgarije de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht verbeterd door de grondwet te amenderen en een *Supreme Judicial Council* (operationeel sinds oktober 2007) en een *Inspectorate to the Supreme Judicial Council* op te richten. Het *Inspectorate to the Supreme Judicial Council* controleert het functioneren van de rechterlijke macht, zowel vanuit individueel als procesmatig oogpunt. De *Supreme Judicial Council* dient deels op advies van het *Inspectorate to the Supreme Judicial Council* invulling te geven aan de toerekenbaarheid van de rechterlijke macht. Maar uit het rapport blijkt dat het *Inspectorate to the Supreme Judicial Council* voor de Rechtsmacht nog niet voldoende operationeel is. Juist ook uit de samenwerking tussen het *Inspectorate to the Supreme Judicial Council* en de *Supreme Judicial Council* zal moeten blijken of de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht gebaat is bij deze twee instituten.

Ijkpunt 2: Zorgen voor een transparanter en efficiënter verloop van de justitiële procedures door goedkeuring en toepassing van een nieuwe *Judicial System Act* en een nieuwe *Civil Procedure Code*.

Met de inwerkingtreding van de *Civil Procedure Code* op 1 maart jl. is aan een hele enge, formele definitie van dit ijkpunt voldaan. Bulgarije heeft zich sinds 2006 immers voorzien van een nieuwe *Penal Procedure Code*, *Administrative Procedure Code* en *Civil Procedure Code*. Een nieuw procesrecht is daarmee een feit. De Commissie stelt daarom vast dat er enige vorderingen zijn rondom het verbeteren van de efficiëntie van procedures onder het Burgerlijk en Bestuursrecht. Anderzijds is nog weinig veranderd aan de onvolkomenheden in de *Penal Code* en *Penal Procedure Code*, wat samenwerking tussen de verschillende actoren negatief beïnvloedt.

Ijkpunt 3: Voortzetting van de hervorming van de rechterlijke macht ter bevordering van professionalisme, verantwoording en efficiency. Beoordelen van de effecten van de hervorming en jaarlijks publiceren van de resultaten.

Centraal staat hier de dagelijkse invulling die binnen de rechterlijke macht wordt gegeven aan zijn werkzaamheden, vanwege corruptieproblemen en een zware overbelasting van het justitiële apparaat. Op basis van de rapportage wordt geconstateerd dat de kwaliteit van opleidingen voor de rechterlijke macht is verbeterd, maar er blijven problemen bestaan op het gebied van (het naleven van) de Ethische Code, coherente jurisprudentie en de effectieve toepassing van ICT in het arbeidsproces. Voorts lijkt de *Supreme Judicial Council* vooralsnog terughoudend om de volle verantwoordelijkheid voor hervormingen van de rechterlijke macht op zich te nemen, terwijl de *Supreme Judicial Council* daar wel een belangrijke rol in zou moeten spelen, met ondersteuning van het *Inspectorate to the Supreme Judicial Council*.

Ijkpunt 4: Uitvoeren van en verslag uitbrengen over professioneel, onpartijdig onderzoek naar corruptie op hoog niveau. Verslag uitbrengen over interne inspecties van de overheidsinstellingen en over de openbaarmaking van het vermogen van hoge ambtenaren.

Voor wat betreft het vierde ijkpunt rapporteert de Commissie weinig resultaat op het gebied van de bestrijding van high-level corruptie en georganiseerde misdaad. Hoewel Bulgarije een anti-corruptie strategie kent met een nationale anti-corruptie commissie onder directe verantwoordelijkheid van de Ministerraad en een *National Audit Office*, is het aantal aansprekende zaken dat aangespannen is op verdenking van corruptie te verwaarlozen. Volgens de Commissie heerst er een cultuur van cliëntelisme en verzwijging. De *National Audit Office* beschikt niet over genoeg middelen en instrumenten om financiële belangen en inkomensverklaringen te kunnen controleren. Er is weliswaar nieuwe wetgeving geïnitieerd inzake belangenverstrengeling in reactie op corruptie rond het *National Road Infrastructure Fund*, maar of dit voldoende is, zal nog moeten blijken. Bij de totstandkoming van de *draft Law on Conflicts of Interest* zijn belanghebbenden zoals het *National Audit Office* niet voldoende geconsulteerd. In het algemeen worden vraagtekens gezet bij de kwaliteit en uitvoerbaarheid van de wet.

Ijkpunt 5: Bestrijding van corruptie aan de grens en binnen lokale overheden

Bulgarije heeft voortgang gemaakt op het gebied van de bestrijding van lokale corruptie, o.a. door sluiting van belastingvrije winkels en benzinestations aan de grens. Er worden steeds vaker disciplinaire maatregelen genomen tegen overtreders van de wet. Binnen sectoren zoals de gezondheidszorg en het onderwijs is echter niet voldoende vooruitgang te bespeuren. Voorts zijn praktijken zoals het kopen van stemmen, geconstateerd tijdens de laatste lokale verkiezingen, zorgwekkend.

Ijkpunt 6: Uitvoeren van een strategie ter bestrijding van de georganiseerde misdaad, die zich sterker richt op ernstige misdrijven, witwassen van geld en systematische inbeslagneming van het vermogen van criminelen. Verslag uitbrengen over nieuwe en lopende onderzoeken, tenlasteleggingen en veroordelingen op deze gebieden.

De resultaten ten aanzien van de bestrijding van de georganiseerde misdaad zijn zeer minimaal. Het aantal rechtszaken in verband met georganiseerde misdaad blijft laag. De Commissie ziet de oprichting van een *State Agency for National Security (SANS)* ter bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad als positief, omdat het agentschap mogelijk kan uitgroeien tot een centrum van politieonderzoek naar zware misstanden. Desalniettemin zijn concrete resultaten vereist om vooruitgang te kunnen beoordelen. De institutionele, procedurele en wettelijke inbedding van het SANS is een punt van aandacht. Verder laat de aanpak van witwassen van geld nog te wensen over.

Rapportage management EU-fondsen Bulgarije

In een additionele rapportage beschreef de Commissie dat Bulgarije grote moeilijkheden ondervindt bij het beheer van en de controle op Europese pre-accessiefondsen en de aanstaande controle op Europese Structuurfondsen. Het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (OLAF) onderzoekt onregelmatigheden bij de besteding van pre-accessiemiddelen en constateerde problemen met de algehele goedkeurings- en beheersstructuur en projectspecifieke misstanden. In reactie op deze bevindingen heeft de Commissie verschillende vormen van pre-accessie fondsen bevroren te weten; Phare, Sapard

(*Special action programme for agriculture and rural development*) en ISPA (*Instrument for Structural Policies for Pre-Accession*). Verder is geconstateerd dat de procedures en institutionele garanties voor een goede besteding van EU-middelen ontoereikend zijn. Van de twee eerder geaccrediteerde Phare-betalagentschappen is de accreditatie ingetrokken.

Aanbevelingen Commissie inzake Bulgarije

Gebaseerd op de rapportage verzoekt de Commissie Bulgarije om verder te investeren in de organisatie en werkwijze van de rechterlijke macht. De Commissie verwacht verdere aanpassingen van de *Penal Code*, waarbij beter onderscheid wordt gemaakt tussen zware en lichte vergrijpen, en de totstandkoming van effectieve wetgeving over belangenverstrengeling. De Commissie moedigt de *Supreme Judicial Council* aan om de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor het hervormingsproces van de rechterlijke macht. Handhaving van de wet dient te worden verbeterd, evenals de capaciteit van de rechterlijke macht om complexe zaken en fraude te behandelen. Bulgarije zou de controle op financiële tegoeden en bezittingen beter kunnen reguleren om grip te krijgen op niet verklaarbare rijkdom. Voorts adviseerde de Commissie om de onderzoeksrol van het Staatsagentschap voor Nationale Veiligheid strikt gescheiden te houden van haar rol als inlichtingendienst. Kort samengevat vraagt de Commissie om concrete resultaten in de strijd tegen corruptie en georganiseerde misdaad. De Commissie stelt echter nog geen vrijwaringsmaatregelen voor.

Roemenië

Roemenië is na een periode van geringe actie in staat gebleken om zich opnieuw te committeren aan hervormingen van de rechterlijke macht en de strijd tegen corruptie. Toch blijft de situatie fragiel, en er zal aan verschillende tekortkomingen gewerkt moeten worden. Op basis van de behaalde resultaten op de gestelde ijkpunten heeft de Commissie de volgende resultaten geconstateerd:

IJKpunt 1: Een meer transparante en efficiënte rechtsgang door middel van het versterken van de capaciteit en verantwoordingsplicht van het *Superior Council of Magistracy*. Rapporteren over ontwikkeling en implementatie van de nieuwe *Civil* en *Penal Procedures Code*.

Er is ten opzichte van het CVM interim-rapport van 4 februari jl. zichtbaar vooruitgang geboekt in de aanpak van bezettingsproblemen binnen het *Superior Council of Magistracy* en de rechterlijke macht. De kwaliteit van jurisprudentie neemt toe. Maar de werkelijke hervorming van de rechterlijke macht laat op zich wachten. Het *Superior Council of Magistracy* ziet zich nog voor de uitdaging gesteld om integriteitsvraagstukken binnen de eigen organisatie adequaat op te lossen. De invoering van de nieuwe wetboeken van Strafrecht, Strafprocesrecht en Burgerlijke Rechtsvordering zijn momenteel onderwerp van publiek debat alvorens naar het Parlement te worden gezonden. Het is echter de vraag of deze wetsvoorstellen nog voor de parlementsverkiezingen in november zullen worden aangenomen, en in welke mate het parlement de voorstellen in de toekomst zal amenderen.

IJKpunt 2: Realisatie van een Integriteitsagentschap dat de taak heeft vermogens, onverenigbaarheden en mogelijke belangenconflicten te verifiëren en verplichte besluiten uit te vaardigen op basis waarvan sancties kunnen worden ingesteld.

Het rapport stelt terecht dat er belangrijke voortgang is geboekt bij het operationeel maken van het *National Integrity Agency*. Het heeft 42 inspecteurs in dienst die momenteel in

ongeveer 40 zaken onderzoek doen. Op een totaal van 300.000 uitnodigingen, heeft het agentschap 90.000 verklaringen van ambtenaren ontvangen waarin melding wordt gedaan van bezittingen en vermogen. Het *National Integrity Agency* heeft momenteel te weinig budget om haar taken adequaat uit te kunnen voeren, extra steun is tot nu toe uitgebleven. De slagkracht en onafhankelijkheid van het agentschap kan pas worden beoordeeld wanneer de eerste onderzoeken zijn afgerond.

IJKpunt 3: Op basis van reeds gemaakte voortgang, voortzetting van professioneel en onpartijdig strafrechtelijk onderzoek naar beschuldigingen van corruptie op hoog niveau

De politisering van high-level corruptiezaken door het Roemeense parlement, en het falen van het justitiële apparaat om tot veroordelingen te komen blijft volgens de Commissie een bron van zorg. Er zijn weinig resultaten geboekt. Het *National Anticorruption Directorate* draagt wel zorg voor vervolging, maar zaken lopen vast om procedurele redenen en veroordelingen blijven uit of straffen zijn mild.

IJKpunt 4: Verdere maatregelen nemen ter voorkoming en bestrijding van corruptie, met name bij de plaatselijke overheden.

Aan de andere kant is bij de bestrijding van lokale corruptie zichtbaar vooruitgang geboekt. Het mede met Nederlands geld gefinancierde *National Integrity Centre* is volledig operationeel en is met het Ministerie van Binnenlandse zaken een nieuw samenwerkingsprotocol overeengekomen. De Roemeense Minister van Binnenlandse Zaken heeft recentelijk een Nationale Anticorruptie Strategie gelanceerd. In hoeverre lokale anti-corruptie bewustwordingscampagnes en de nieuwe strategie in succes zullen resulteren is nog niet te overzien, nu impact analyses van de gevoerde campagnes uitblijven.

Aanbevelingen Commissie inzake Roemenië

In navolging van het onderzoek constateert de Commissie dat de administratieve capaciteit binnen de rechterlijke macht verder versterkt dient te worden, zo ook binnen de *Superior Council of Magistracy*. Het *National Integrity Agency* wordt aangemoedigd om haar operationele capaciteit verder te versterken en resultaten te boeken. Roemenië dient een nieuwe *Criminal Procedure Code* te finaliseren en voortgang te maken met de *draft Criminal Code*. Controversiële amendementen ten aanzien van deze wetgeving zouden ingetrokken moeten worden. De Commissie verwacht een hernieuwd commitment in de strijd tegen corruptie op hoog niveau. De Commissie stelt echter nog geen vrijwaringsmaatregelen voor.

3. Appreciatie van het kabinet

Het kabinet heeft uitgebreid kennis genomen van de CVM-rapportage door de Commissie. Het kabinet hecht waarde aan een robuuste uitvoering van het CVM en is daarin tijdens de afgelopen twee jaar zeer duidelijk geweest richting Bulgarije en Roemenië, alsook naar de Commissie en andere lidstaten. Nederland heeft een actieve bijdrage kunnen leveren aan de expertmissies van de Commissie. Zoals benadrukt in de appreciatie van het kabinet op het rapport van vorig jaar op 16 juli 2007 (kamerstuk 23987 nr. 72), zijn de hervormingen zoals bedoeld onder het CVM een essentiële voorwaarde voor de blijvende geloofwaardigheid van het toetredingsproces van Bulgarije en Roemenië. Een geloofwaardige en strikte toepassing van de toetredingscriteria (Kopenhagencriteria) is voorts van groot belang voor het algemene

vertrouwen van burgers in het EU-uitbreidingsproces. Bulgarije en Roemenië zullen net als andere lidstaten de verplichtingen van het lidmaatschap na moeten komen.

De voorliggende rapportage van de Commissie voldoet aan de verwachtingen van het kabinet en er bestaat waardering voor de werkwijze van de Commissie. Het kabinet stelt met tevredenheid vast dat de Commissie op verzoek van verschillende lidstaten, waaronder Nederland, heeft gekozen voor een uitgebreide rapportage, met een volledig overzicht van de benodigde hervormingen in beide landen. Het kabinet onderschrijft de specifieke bevindingen van de Commissie ten aanzien van de voortgang in beide landen, ook op basis van eigen observaties.

Zoals geformuleerd in een eerste reactie die Uw Kamer samen met de publicatie van de rapporten op 29 juli is toegekomen, blijkt uit beide rapporten dat Bulgarije en Roemenië inspanningen hebben gedaan en vorderingen hebben gemaakt, maar dat de resultaten op het gebied van bijvoorbeeld de hervormingen van de rechtspraak, de bestrijding van misdaad en corruptie en het bevorderen van goed bestuur teleurstellend zijn. Met name Bulgarije heeft weinig resultaat geboekt wat betreft bestrijding van corruptie op hoog niveau en de bestrijding van georganiseerde misdaad. De verdenkingen van corruptie en fraude alsook de geconstateerde beheersmatige tekortkomingen inzake EU pre-accessie fondsen tonen aan dat Bulgarije nog duidelijk moeite heeft met het financieel beheer van (aanzienlijke) Europese geldstromen. Daarom steunt het kabinet het besluit van de Commissie om Bulgaarse pre-accessie fondsen te bevriezen en om de accreditatie van een tweetal betaalagentschappen in te trekken. Wel verwacht het kabinet dat de Commissie helder is over de voorwaarden waaraan moet worden voldaan voordat de fondsen ontdooid kunnen worden.

Er is de afgelopen jaren veel tijd en geld geïnvesteerd door de EU en individuele lidstaten in beide landen om het hervormingsproces op gang te krijgen en de rechtstaat stevig te verankeren. Het kabinet is daarom teleurgesteld over het gebrek aan voortgang van Bulgarije en Roemenië wat betreft hervormingen op JBZ-gebied en met name in het uitblijven van aansprekende concrete resultaten. Het kabinet is van mening dat het CVM voor beide landen onverkort zal moeten blijven gelden tot aan alle ijkpunten van het CVM is voldaan. Daarnaast moet voor beide landen duidelijk zijn dat een aanhoudend gebrek aan voortgang met het CVM niet zonder gevolgen in Europees verband kan blijven. Eventuele maatregelen zullen aan moeten sluiten bij de gebreken die zijn geconstateerd en moeten de belangen van Nederland en van de Europese Unie niet schaden. Ook beide landen zelf zijn gediend bij een adequate uitvoering van het CVM, omdat ze alleen zo optimaal van het lidmaatschap kunnen profiteren. Ook kan de Commissie in overweging gegeven worden om het toezicht op het beheer van de Europese fondsen door beide landen te verscherpen, zo nodig ter plaatse.

Het kabinet waardeert de stappen die Bulgarije tot nu toe heeft gezet en constateert dat Bulgarije is aangevangen met verdergaande hervormingen. Gebaseerd op de gemaakte vorderingen per ijkpunt dient Bulgarije zich extra in te spannen om de benodigde hervormingen van de rechterlijke macht te realiseren, zodat onafhankelijkheid gewaarborgd kan worden en de kwaliteit van de rechtspraak toeneemt. Het kabinet kijkt uit naar een verdere operationalisering van het *Supreme Judicial Council* en het *Inspectorate to the Supreme Judicial Council*. Onvolkomenheden in de *Penal Code* en *Penal Procedure Code* zouden binnen een redelijke termijn aangepast kunnen worden. Het kabinet spreekt grote zorg uit over het gebrek aan resultaat op het gebied van bestrijding van corruptie op hoog niveau en de georganiseerde misdaad. Het kabinet dringt aan op adequate wetgeving om belangenverstrengeling tegen te gaan, en ziet, net als de Commissie, een belangrijke rol weggelegd voor een goed functionerende *National Audit Office* en SANS. Het kabinet is van

mening dat Bulgarije terecht wordt gevraagd om haar administratieve capaciteit om Structuurfondsen te kunnen absorberen te verbeteren, zodat onregelmatigheden bij de absorptie van Europese Structuurfondsen worden voorkomen.

Voor wat betreft Roemenië is het kabinet verheugd dat met de bestrijding van lokale corruptie zichtbaar vooruitgang is geboekt en dat de capaciteit van de Roemeense rechterlijke macht is verbeterd. Het kabinet maakt zich zorgen over de rol van het Roemeense parlement in het hervormingsproces en het falen van de rechterlijke macht om tot veroordelingen te komen in omvangrijke corruptiezaken. Net als in Bulgarije lijkt een cultuuromslag noodzakelijk. De slagkracht van het *National Integrity Agency* zou verbeterd moet worden. Indien de nieuwe *Penal Code*, *Penal Procedure Code* en *Civil Procedure Code* ingevoerd worden zonder amendementen die een ernstige weerslag hebben op de uitvoerbaarheid van de wetten, zou dat een grote stap voorwaarts zijn. Het kabinet sluit zich voorts aan bij de aanbeveling van de Commissie om de *Superior Council of Magistracy* verder te versterken.

Ondanks de verontrustende berichten spreekt het kabinet waardering uit voor de transparante wijze waarop de Commissie het afgelopen halfjaar heeft geopereerd onder het CVM. Het kabinet zal de landen actief blijven ondersteunen gedurende het verdere hervormingsproces. Nederland blijft door middel van het Memorandum of Understanding met Bulgarije en Roemenië voor politiesamenwerking en het Matra programma voor maatschappelijke transformatie actief betrokken bij de uitdagingen waar beide landen voor staan. Ook het Ministerie van Justitie blijft in het kader van de bevordering van de internationale rechtsorde betrokken bij capaciteitsopbouw op justitieel gebied in beide landen. Hierbij gaat de aandacht vooral uit naar het bestrijden van mensenhandel.

4. Bilaterale relaties van Nederland met Bulgarije en Roemenië op JBZ-gebied

Nederland heeft vanaf het begin van het mechanisme het belang van een adequate uitvoering van het CVM benadrukt. Daarbij was duidelijk dat er naast inzet en politieke wil van Roemenië en Bulgarije ook ondersteuning van de andere lidstaten nodig is om te zorgen dat beide landen volledig aan alle eisen kunnen voldoen. Nederland heeft zich dan ook van meet af aan bereid verklaard en getoond om beide landen te steunen in het hervormingsproces zoals dat door het CVM wordt vereist. Dit heeft een grote diversiteit aan projecten op JBZ-gebied opgeleverd. In Bulgarije draagt Nederland, bijvoorbeeld, bij aan het verhogen van de toerekenbaarheid van de rechterlijke macht door ondermeer de ondersteuning van de professionalisering van de *Bulgarian Judges Association*, de tegenhanger van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak. Doel van de assistentie is om van de *Bulgarian Judges Association* een volwaardige partner in het wetgevingsproces te maken. Nederland heeft d.m.v. verschillende projecten ook bijgedragen aan de capaciteitsopbouw van verschillende Bulgaarse betalingsagentschappen en audit afdelingen. Om lokale corruptie te bestrijden heeft Nederland verschillende lokale Matra projecten gefinancierd, opgezet door NGO's zoals het Centre for the Study of Democracy, Risk Monitor en de ACCESS-Sofia Foundation. Dit ging om de monitoring van Public Private Partnerships, het versterken van de capaciteit van het National Customs Agency en bijvoorbeeld een awareness campagne ten aanzien van copyrights, witwassen van criminele gelden en de grijze economie. Ter ondersteuning van de strijd tegen georganiseerde misdaad heeft Nederland verschillende NGO's ondersteund, bijvoorbeeld ten behoeve van de training van politie. Daarnaast heeft Nederland een oud-Procureur Generaal (PG) uitgezonden die actief bijgedraagt aan het zoeken naar concrete mogelijkheden voor het efficiënter functioneren van het Bulgaarse OM. Ook werkt Nederland met Bulgarije aan intensivering van samenwerking bij de bestrijding van

mensenhandel, onder andere door het opzetten van een *National Referral Mechanism* ten behoeve van de bescherming en ondersteuning van slachtoffers van mensenhandel. Hierbij worden aspecten van mensenrechten en de re-integratie van slachtoffers van mensenhandel meegenomen. In de strijd tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad werken de Nederlandse en Bulgaarse politie nauw samen.

In Roemenië heeft Nederland, onder andere, een tweetal Matra-projecten gefinancierd; “Improving the knowledge and accessibility of European Law amongst the Romanian Judiciary” en “Increasing the capacity of judges in charge with supervising the carrying out of the sentences with deprivation of freedom to ensure the respect of the detainees’ rights”, die bijdragen aan de versterking van de rechterlijke macht. Het Roemeense Ministerie van Justitie ontvangt daarnaast Matra-flex ondersteuning via het project “Support for improving the capacity of the Ministry of Justice”. In het kader van de realisatie van het Integriteitsagentschap heeft het *National Integrity Agency* recentelijk om Nederlandse ondersteuning gevraagd met een Matra-MPAP project “Developing and strengthening the institutional capacity of the National Integrity Agency”. Daarnaast heeft Nederland de strijd tegen (lokale) corruptie gesteund via het *National Integrity Centre* middels de Matra-projecten “*Anticorruption educational campaign*” en “*Regional Transparency Councils*”.

Op 8 en 9 september zal de staatssecretaris voor Europese Zaken een bezoek brengen aan Sofia en Boekarest, waar naast de CVM-rapporten ook de verdere verdieping van de bilaterale samenwerking centraal zal staan.

5. Behandeling rapporten in Raadskader

De CVM-rapporten zijn nog voor het Brusselse zomerreces éénmaal besproken in Raadswerkgroepkader. Aldaar heeft de Commissie een korte toelichting gegeven en gesteld dat Roemenië een stap in de goede richting heeft gezet, maar dat er vooral met betrekking tot de bestrijding van corruptie op hoog niveau nog veel moet worden gedaan. De Commissie constateert dat er in Roemenië politieke wil is om een en ander aan te pakken. Wat betreft Bulgarije stelde de Commissie vast dat er geen overtuigende resultaten zijn bereikt. Niettemin ziet de Commissie ook hier, ondanks de situatie die zij als kritisch bestempelt, mogelijkheden tot vooruitgang. Uitdrukkelijk legde de Commissie een verband tussen het CVM-rapport en dat over het (mis)management van de EU-fondsen: als beter aan de diverse ijkpunten zou zijn voldaan zou de situatie t.a.v. het beheer van de fondsen er veel beter uitzien.

In een eerste interventie verwelkomden praktisch alle lidstaten de rapporten en spraken zij de noodzaak uit het CVM vooralsnog onverkort te handhaven. Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, heeft gesteld de mogelijkheid van additionele maatregelen te zullen bestuderen. De Commissie stelde desgevraagd voorlopig besloten te hebben noch vrijwaringsmaatregelen, noch additionele maatregelen voor te stellen, maar deze mogelijkheid uitdrukkelijk open te houden. Er was brede steun voor het voorstel van de Commissie vooralsnog geen vrijwaringsmaatregelen in te voeren.

Het Franse voorzitterschap zal eind augustus ontwerp-Raadskonclusies verspreiden, die voor zullen liggen in de vergadering van de Raadswerkgroep op 1 september aanstaande. Wat het kabinet betreft ligt het voor de hand dat deze conclusies worden aangenomen door de Raad Algemene Zaken en Externe Betrekkingen van 15 september aanstaande. De inzet van het kabinet voor de Raadskonclusies is dat deze niet alleen nota nemen van de Commissierapporten en beide landen aansporen om inspanningen te leveren, maar dat deze conclusies er uitdrukkelijk ook naar verwijzen dat de mogelijkheid van additionele

maatregelen wordt onderzocht die de Commissie en/of de Raad binnen of buiten het CVM kunnen nemen indien de komende periode de gewenste resultaten uitblijven.